

درباره مقابله با شیوع ویروس کرونا (۴۵)

ویروس کرونا و آموزش عالی: ملاحظات سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

مقدمه

بنا بر اعلام مقامات رسمی وزارت بهداشت، موج جدید اپیدمی کرونا در فصل پاییز و زمستان اوج می‌گیرد، همزیستی کووید ۱۹ با ویروس شایع آنفولانزا در این فصول، شرایط کنترلی و مهار بیماری را به مراتب سخت‌تر خواهد کرد. عمده‌ترین اقدام دستگاه‌های متولی آموزش عالی کشور در مواجهه با شیوع ویروس کرونا در نیم‌سال دوم سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸، تعطیلی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و استفاده از آموزش‌های از راه دور بود. گزارش حاضر قصد دارد به منظور آمادگی بیشتر دانشگاه‌ها جهت حفظ سلامتی دانشگاهیان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ از یک سو و کمک به بهبود کیفیت آموزشی و برقراری عدالت آموزشی از سویی دیگر، ملزومات بازگشایی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی را مورد توجه قرار دهد.

ملاحظات بازگشایی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰

بازگشایی دانشگاه‌ها، باید تدریجی و با رعایت اولویت‌هایی مانند شرایط دانشجو (مقیم یا غیرمقیم، مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی)، وضعیت اقلیمی و شرایط کرونایی منطقه و شرایط دانشگاه و تأکید ویژه بر کاهش تراکم کلاس و احتمال خوابگاهی باشد. در این میان ملزوماتی در نظر گرفته شده، که ضروری است مورد توجه قرار گیرند.

الف) ملاحظات آموزشی و پژوهشی

- شروع نیم‌سال اول سال تحصیلی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی از ابتدای شهریور باشد. این موضوع به خصوص جهت اتمام زود هنگام ترم تحصیلی قبل از تشدید سرما و احتمال اوج‌گیری ویروس کرونا، مؤثر خواهد بود.

- به منظور کاهش جابه‌جایی بین استانی و بین شهری دانشجویان، سازوکارها به گونه‌ای فراهم آورده شود تا کلیه محدودیت‌های میهمان شدن دانشجویان در تمام دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی با هدف حضور دانشجو در دانشگاه محل سکونت یا اقامت رفع شود.

- کاهش تراکم کلاسی با روش‌های:

الف) جهت رعایت فاصله اجتماعی، کلیه کلاس‌های تراکم بالای ۲۰ نفر به دو گروه تقسیم شوند
ب) فشرده‌سازی کلاس‌های دانشجویان (با تأکید بر استفاده حداکثری از زمان) در روزهای متوالی بر حسب جمعیت غالب مقاطع تحصیلی، همچنین استفاده از ظرفیت روزهای تعطیل و پنج‌شنبه‌ها

پ) اختیاری کردن حضور دانشجو در کلاس‌های درس (به‌ویژه دروس تئوری) و تهیه ویدیوهایی از

معاونت پژوهش‌های
اجتماعی - فرهنگی
دفتر مطالعات
آموزش و فرهنگ

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۲۷۰۱۷۰۵۹

تاریخ انتشار:
۱۳۹۹/۲/۳۱

همه کلاس‌ها و بارگزاری آن در سامانه آموزش الکترونیک دانشگاه جهت دسترسی آن دسته از دانشجویانی که بنا به ملاحظاتی امکان حضور در کلاس ندارند.

ت) امکان حذف ترم بدون احتساب سنوات برای کلیه دانشجویان فراهم شود

ث) کف تعداد واحدهای درسی انتخابی برای کلیه مقاطع تحصیلی برداشته شود

ج) ساعت‌های کلاسی شناور باشد به گونه‌ای که جلسات درس به صورت ناهمزمان اتمام یابند. برای مثال تعدادی از کلاس‌ها از ۸ تا ۱۰، برخی دیگر از ۸:۳۰ تا ۱۰:۳۰ و تعدادی نیز ۹ تا ۱۱ و ... باشد. این مهم امکان برخورد و تجمع دانشجویان را در فضای خارج از کلاس کاهش خواهد داد.

- پیش از شروع و برای آغاز هر چه بهتر سال تحصیلی جدید و تسلط بر امور پیشنهاد می‌شود:

الف) در فاصله زمانی تا شروع ترم تحصیلی جدید تمامی دانشگاه‌ها دوره‌های آموزش الکترونیکی جهت آشنایی اعضای هیئت علمی برای آشنایی با اصول طراحی و تدوین محتوای الکترونیکی، نحوه آموزش و در نهایت ارزیابی آموزش از راه دور برگزار نمایند.

ب) اعضای هیئت علمی از تمامی دروس انتخابی دانشجویان برای نیم‌سال اول سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ محتوای الکترونیکی تهیه نمایند. برای این کار لازم است انتخاب واحد کلیه دانشجویان در بازه زمانی حداقل ۲ ماه مانده به شروع نیم‌سال اول سال تحصیلی جدید باشد تا اعضای هیئت علمی فرصت تهیه محتوای الکترونیکی دروس انتخابی را داشته باشند.

پ) تمامی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی زیرساخت‌های فنی و سامانه‌های آموزش الکترونیکی را به گونه‌ای فراهم آورند تا امکان آموزش از راه دور با کیفیتی به مراتب بهتر همچنان فراهم باشد.

د) جهت دسترسی برابر همه دانشجویان به بسترهای آموزش از راه دور، برای آن دسته از دانشجویانی که به هر دلیلی توان خرید تجهیزات آموزش از راه دور و هزینه اینترنت را ندارند، پیشنهاد می‌شود صندوق رفاه دانشجویان تسهیلات خرید تجهیزات به آنها پرداخت نماید. در این میان می‌توان از ظرفیت نهادهای کمک‌رسانی از جمله بنیاد علوی و بنیاد برکت نیز بهره برد.

- با توجه به اعلام زمان برگزاری آزمون‌های سال ۱۳۹۹ از جمله دکتری (۲۶ تیرماه)، کارشناسی ارشد (۲ و ۳ مردادماه)، سراسری (۳۰ و ۳۱ مردادماه) و آزمون فنی و حرفه‌ای و کارشناسی ناپیوسته (۱۴ شهریور)، و با عنایت به زمان مورد نیاز از تاریخ برگزاری آزمون‌ها تا اعلام نهایی قبول‌شدگان، پیشنهاد می‌شود پذیرش دانشجویان جدیدالورود از نیم‌سال دوم سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ باشد. این موضوع ضمن کاهش تراکم دانشجویان در دانشگاه‌ها، سردرگمی‌های رایج در ثبت‌نام اولیه دانشجویان به خصوص در شرایط پیش‌رو را برطرف خواهد کرد.

- جهت حفظ سلامتی داوطلبان و کاهش احتمال انتقال ویروس:

الف) مکان برگزاری آزمون دستیاری پزشکی از مناطق به دانشگاه‌های علوم پزشکی هر استان تغییر یابد

ب) سطح فضاها و مکان‌های برگزاری نسبت به سنوات قبل افزایش یابد

پ) تجهیزات و امکانات برگزاری آزمون با رعایت مراقبت‌های بهداشتی و ایمنی قبل، حین و پس از برگزاری آزمون تأمین شود.

- شرایط به گونه‌ای تسهیل و تقویت شود که امکان دفاع از رساله و پایان‌نامه به صورت غیرحضورى همچنان فراهم باشد.

- امکان دسترسی رایگان و مطالعه آنلاین و آفلاین دانشجویان به فایل کتب، رساله، پایان‌نامه و مقالات فراهم شود.

- نشست‌ها و گردهمایی‌های علمی و دانشجویی حداقل به مدت یک‌سال تحصیلی متوقف شود.

ب) ملاحظات خدماتی، رفاهی و بهداشتی

- جهت کاهش احتمال انتقال ویروس:

الف) ایده دانشجویان خانواده تقویت شود، بدین معنا که دانشجویان هر اتاق به عنوان یک خانواده فرض شوند، با این کار احتمال رعایت نکات بهداشتی از سوی اعضای اتاق قوت خواهد گرفت.

ب) بسته به ظرفیت و فضای اتاق‌های خوابگاه، تعداد اعضای ساکن هر اتاق حداکثر ۳ نفر باشد. لازم است روزانه در ساعت مشخصی کلیه اتاق‌ها گندزدایی شوند (در صورت تسهیل میهمان شدن دانشجویان با رفع محدودیت‌های مربوط به جابه‌جایی دانشجویان دانشگاه‌های دولتی به غیردولتی و برعکس و اختیاری شدن حضور در کلاس‌های آموزشی، متقاضیان سکونت در خوابگاه‌ها کاهش چشمگیری می‌یابند)

پ) غذای هر دانشجوی در ظروف یک‌بار مصرف تحویل داده شود؛ جهت کاهش تراکم دانشجویان در زمان تحویل غذا پیشنهاد می‌شود:

۱. برای توزیع وعده نهار طول زمان فعالیت بخش تغذیه دانشگاه افزایش یابد.

۲. وعده شام در اتاق دانشجوی و وعده صبحانه نیز به صورت هفتگی تحویل داده شود.

۳. شیرهای آب، آبجوی‌ها و جامایع به صورت اتوماتیک تعبیه شوند.

۴. دستگاه‌های تب‌سنج و ضد عفونی‌کننده در محل ورود و خروج دانشگاه‌ها و خوابگاه‌ها نصب شود.

- کلیه دانشگاه‌ها پیش از شروع سال تحصیلی، ظرفیت خوابگاه‌ها و شرایط واگذاری را با در نظر گرفتن ملاحظات بهداشتی و به منظور حفظ سلامتی دانشجویان اعلام کنند. لازم است دانشجویان در زمان انتخاب رشته و دانشگاه، از شرایط و امکانات خوابگاهی دانشگاه مورد نظر از جمله ظرفیت اتاق‌ها، امکانات بهداشتی و ... کاملاً آگاه باشند.

- پیش از آغاز سال تحصیلی سامانه‌ای تدوین و طراحی شود تا کلیه دانشجویان، کارکنان و اعضای هیئت علمی به مدت ۱۴ روز متوالی تا شروع رسمی فعالیت حضوری دانشگاه‌ها، وضعیت سلامتی خود را در آن ثبت نمایند و در پایان گواهی لازم را دریافت کنند. با آغاز سال تحصیلی استفاده از ماسک و دستکش برای همه اجباری شود. در تمامی دانشگاه‌ها، امکان تولید و عرضه آسان و ارزان این اقلام بهداشتی فراهم شود.

- به منظور تصمیم‌گیری سریع و با هدف حفظ سلامتی دانشگاهیان، لازم است کمیته‌ای تحت عنوان «کمیته مقابله با کرونا» در هر دانشگاه متشکل از معاونان آموزشی، پژوهشی، دانشجویی، نماینده شورای صنفی دانشجویان، رؤسای دانشکده‌ها و نیز نماینده مرکز بهداشت آن دانشگاه، ایجاد شود. کلیه تصمیمات آموزشی و پژوهشی، امور خوابگاه‌ها، خدماتی و رفاهی، بهداشتی و... در این کمیته تعیین تکلیف خواهد شد. برای اطلاع‌رسانی شفاف و دقیق تصمیمات، صفحه اختصاصی کرونا در سایت اصلی دانشگاه تعبیه شود. لازم است بخشی از مهم‌ترین اطلاعات از طریق ایمیل یا پیامک اطلاع‌رسانی شود.

- «با توجه به اینکه دانشجویان ترم آخر تحصیلی برای ورود به مقاطع بالاتر، خدمت نظام وظیفه، شغل و یا انتقال برنامه‌ریزی‌هایی انجام داده‌اند. پیشنهاد می‌شود این دسته از دانشجویان دارای درس کارآموزی، دانشجویان سنواتی و دانشجویانی که در مرحله دفاع از رساله و پایان‌نامه قرار دارند در اولویت اقدامات باشند».

ج) ملاحظات قانونی و سیاستی

- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تعارف‌های رایگان اینترنت به صورت بسته‌های روزانه از ۸ صبح تا ۱۶ عصر (جهت تسهیل دسترسی به محتوای آموزش الکترونیکی و از راه‌دور) در اختیار دانشجویان قرار دهد.

- تدوین و ابلاغ پروتکل‌های بهداشتی ویژه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی توسط وزارت بهداشت

- پشتیبانی دولت از مؤسسات آموزش عالی غیردولتی که آموزش برخط ارائه می‌دهند و اعتباردهی به گواهینامه‌های این مؤسسات جهت ارائه به دانشگاه‌های دولتی، این مهم می‌تواند در کاهش جابه‌جایی دانشجویان نیز مؤثر واقع شود.

- نظارت مجلس شورای اسلامی بر اجرای بند «د» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه در راستای توسعه زیرساخت‌های آموزش الکترونیکی دانشگاه پیام‌نور، به‌گونه‌ای که این دانشگاه علاوه بر پوشش ارائه آموزش‌های الکترونیکی به دانشجویان خود بتواند محلی برای استفاده سایر دانشگاه‌های کم‌برخوردار باشد.^۱

- حمایت مالی جهاد دانشگاهی و معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری از طرح‌های نوآورانه پژوهشی در زمینه‌های مرتبط با کنترل ویروس کرونا از محل ردیف‌های ۶ و ۷ بند «ه» تبصره «۴» قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با موضوع تسهیلات ارزی طرح‌های نوآورانه جهاد دانشگاهی و معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری.

- با توجه به بازگشت عده زیادی از دانشجویان ایرانی مشغول به تحصیل در خارج و احتمال تداوم منع حضور آنها در دانشگاه‌های مقصد، شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی در خصوص ادامه تحصیل این دسته از دانشجویان در دانشگاه‌های کشور به شرط دارا بودن شرایط و نیز فراهم‌سازی امکانات آموزش از راه‌دور برای آنها تصمیم‌گیری کند.

- پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) در رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی کشور در سال ۱۳۹۹ بخشی از امتیازات آموزشی، پژوهشی و فناوریانه را به فعالیت‌های انجام شده در حوزه مقابله با بحران کرونا اختصاص دهد.

۱. متن ماده بدین شرح است: به دانشگاه پیام نور اجازه داده می‌شود با همکاری دانشگاه‌های معتبر بین‌المللی و دانشگاه‌های داخلی نسبت به ایجاد قطب(های) بین‌المللی جهت ارائه آموزش‌های مجازی (الکترونیکی)، نیمه‌حضور، باز و از راه‌دور اقدام نماید.